

30 Απριλίου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ Π. Χ' ΠΑΥΛΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 289/88).

Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί — Προαγωγές — Συστάσεις — Νόμος 65/67 — Άρθρο 35(1)(δ) — Η Σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής αποτελεί προϋπόθεση για την επιλογή του υποψηφίου για προαγωγή και η απουσία της προοιωνίζει τον αποκλεισμό του — Δεν καλύπτεται όμως ο υποψήφιος να αμφισβητήσει την τελική απόφαση διατηρώντας την ευχέρεια που αναγνωρίζεται για αμφισβήτηση της τελικής πράξης με έρεισμα την πλημμέλεια προπαρασκευαστικών πράξεων.

5

Εκπαιδευτική Υπηρεσία — Κατανομή των θέσεων των καθηγητών μέσης εκπαίδευσης ανάλογα με τις κατά πεδίο γνώσεων εκπαιδευτικές ανάγκες — Σύνομη η όλη ενέργεια, όπως κινήθηκε και στην Α.Ε. 1014, με αντίστοιχη απόδοση της έννοιας του όρου "καθηγητής".

10

Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί — Αρχαιότητα — Ο Νόμος 157/87 δεν εισήγαγε οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή στον τρόπο αποτίμησής της.

15

Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί — "Εμπιστευτικές εκθέσεις" — Η αντικατάσταση του όρου αυτού του Νόμου 10/69 με τον όρο "υπηρεσιακές εκθέσεις" του Νόμου 53/79 είχε λεκτικό χαρακτήρα και δεν επέφερε οποιοδήποτε τροποποιήσεις στην υπόσταση των αξιολογήσεων ή στο καθεστώς ετοιμασίας τους με βάση την Κ.Δ.Π. 223/76 (Α.Ε. 1014).

20

Προσφυγή βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος — Λόγοι ακυρώσεως — Η παράβαση ουσιώδους τύπου — Η παρέκλιση από την

προβλεπόμενη στο άρθρο 35B(4)(α) του Νόμου 65/87 διαδικασία εδικοιολογείται από τις εξαιρετικές περιστάσεις που την προκάλεσαν και που εξομοίωσαν την δημιουργηθείσα κατάσταση με ανώτερη βία επιτρέπouσα την κατά χρηστή διοίκηση απόκλιση από τον επιβαλλόμενο τύπο (Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 1014 με εναντία μειοψηφία).

Αναθεωρητική Δικαιοδοσία — Δεσμευτικό προηγούμενο — Δεν υπάρχει αντίθεση μεταξύ των δύο προηγούμενων αποφάσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου (Γεωργίου και άλλοι ν. Δημοκρατίας και Α.Ε. 1014) — Και στις δύο αποφάσεις αναγνωρίζεται η αρχή της υπεραρχίας του νόμου έναντι κάθε άλλης αρχής ή σκοπιμότητας στην άσκηση της διοικητικής λειτουργίας — Ελλείψει συγκρούσεως μεταξύ των αποφάσεων της δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας δεν παρέχεται ευχέρεια στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο να προβεί σε επιλογή και εφαρμογή εκείνης που κρίνεται ότι εξ αντικειμένου αντανάκλα την ορθή αρχή δικαίου.

Αναθεωρητική Δικαιοδοσία — Δεσμευτικό προηγούμενο — Αρχές και σημασία — Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου σκοπεί στη θεμελίωση δύο βασικών στόχων του δικαίου, της βεβαιότητας ως προς το περιεχόμενό του και τον απρόσωπο χαρακτήρα του — Διαφωνία του Δικαστηρίου προς την απόφαση της πλειοψηφίας στην Α.Ε. 1014 και απόκλιση υπέρ της αποφάσεως της μειοψηφίας — Συμμόρφωση του Δικαστηρίου προς το δεσμευτικό δικαστικό προηγούμενο, παρά τη διαφωνία.

Με την προσφυγή αυτή οι αιτητές επεδίωξαν την ακύρωση της προαγωγής των έξι ενδιαφερομένων μερών, από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, στη θέση Εκπαιδευτή του κλάδου των πρακτικών μαθημάτων. Οι εγερθέντες ακυρωτικοί λόγοι ήταν ομοειδείς με αυτούς που προβλήθηκαν και αποφασίστηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο στην Α.Ε. 1014, Λιμνάτου και άλλοι ν. Δημοκρατίας. Κεντρικός ήταν και ο λόγος της απουσίας των προβλεπόμενων από το Ν. 65/87, άρθρο 35B(4)(α), προϋποθέσεων προαγωγής (απουσία των απαιτούμενων αξιολογήσεων) στα πρόσωπα δύο ενδιαφερομένων μερών αλλά και δύο συστηθέντων υποψηφίων. Οι αιτητές ισχυρίστηκαν επίσης ότι η κατανομή θέσεων μεταξύ διαφόρων εκπαιδευτικών κλάδων προσκρούει στο αδιαίρετο της εκπαιδευτικής υπηρεσίας.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

(1) Η απουσία σύστασης για προαγωγή προωδόνιζε και τον αποκλεισμό του αιτητή Παύλου, εφόσον η σύσταση της συμβουλευτικής επιτροπής αποτελεί, βάσει των σχετικών διατάξεων, προϋπόθεση για επιλογή (άρθρο 35(1)(δ) του Ν. 65/67). Δεν κωλύεται όμως ο αιτητής να αμφισβητήσει την τελική απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις που είχε στα συμφέροντά του, και την ευχέ-

ρεια που αναγνωρίζεται για αμφισβήτηση της τελικής πράξης με έρευνα την πλημμέλεια προπαρασκευαστικών πράξεων. Ούτε έχει αμφισβητήσει το δικαίωμά του να προσφύγει.

(2) Ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών αναγκών, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της λειτουργικότητας της Υπηρεσίας, αποτελεί, ως θέμα αρχής, διοικητική λειτουργία η οποία εμπύπτει, στο πλαίσιο που καθορίζει ο νόμος, στην αρμόδια διοικητική Αρχή. Ο ορισμός του όρου "καθηγητής", δεν προσιωνίζει τη διάθραξη της Υπηρεσίας, ούτε ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για ανέλιξη στην εκπαίδευση απλώς υποδηλώνει την ύπαρξη οργανικού δεσμού μεταξύ των λειτουργών που περιλαμβάνει ο ορισμός και της εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Επομένως τόσο ως θέμα αρχής, όσο και νομολογιακής τάξης (Α.Ε. 1014), η εισήγηση, ότι ο περιορισμός των θέσεων παραγωγής για καθηγητές πρακτικών γνώσεων σε έξι έγινε σε αντίθεση με το νόμο, κρίνεται ανεδάφικη και απορριπτεται.

(3) Στην Α.Ε. 1014 αποφασίστηκε ότι η συντελεσθείσα μετατροπή (αντικατάσταση του όρου "εμπιστευτικές εκθέσεις" του Ν. 10/69 με τον όρο "υπηρεσιακές εκθέσεις" του Ν. 53/79) είχε λεκτικό χαρακτήρα, δεν επέφερε οποιεσδήποτε τροποποιήσεις στην υπόσταση των αξιολογήσεων και άφησε αναλλοίωτο το καθεστώς ετοιμασίας τους (Κ.Δ.Π. 223/76).

(4) Οι επιπτώσεις από την αξιολόγηση υποψηφίων στην απουσία του προβλεπόμενου αριθμού πρόσφατων αξιολογήσεων εξετάστηκε σε έκταση από το Ανώτατο Δικαστήριο στην Α.Ε. 1014, η πλειοψηφία του Δικαστηρίου κατέληξε ότι η παρέαλιση από το νόμο εδικαιολογείτο λόγω των εξαιρετικών περιστάσεων που οδήγησαν σ' αυτή, δηλαδή, την παράλειψη των εκπαιδευτικών Αρχών να προβούν στη δέουσα αξιολόγηση των υποψηφίων. Η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων εξομοιώνει τη δημιουργούμενη κατάσταση με ανώτερη βία, οπότεν οι αρχές της χρηστής διοίκησης δικαιολογούν τη λειτουργία Αρχής ή οργάνου μέσα στο εξ αντικειμένου περιορισμένο πλαίσιο γεγονότων. Εάν η τήρηση τύπου, προβλεπόμενου από τη νομοθεσία, κρίνεται, λόγω των πραγματικών περιστάσεων, αδύνατη, δικαιολογείται η απόκλιση από αυτόν. Η μειοψηφία αποφάνθηκε ότι δεν παρεχόταν ευχέρεια για παράκαμψη ή απόκλιση από τις ρητές διατάξεις του νόμου ως προς τις προϋποθέσεις για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών για παραγωγή. Συνάγεται από την απόφαση της μειοψηφίας ότι η ύπαρξη των προβλεπόμενων αξιολογήσεων δε συνιστά εποουσιώδη τύπο αλλά κεφαλαιώδη προϋπόθεση για την αποτίμηση της αξίας των εκπαιδευτικών λειτουργών. Στην πραγματικότητα, το άρθρο 35B(4)α) του Ν. 65/87 οριοθετεί το νομικό πλαίσιο αξιολόγησης των εκπαιδευτικών λειτουργών. Στην απόφαση της μειοψηφίας επισημαίνεται ότι οι όροι (τύποι) (formalities), που θέτει η νομοθεσία για τη σύννομη λειτουργία διοικητικής αρχής ή οργάνου, συνιστούν προϋπόθεση για την εγκυρότητα διοικητικής πράξης, και ότι παραγνώριση προβλεπόμενου από τη νομοθεσία τύπου (όρου) συνεπάγεται και την

ακυρότητα της πράξης, εκτός αν είναι ειουσιώδους χαρακτήρα, και, για το λόγο αυτό, άνευ συνεπειών για τη λαμβανόμενη απόφαση. Η αρχή αυτή συνιστά, όπως υποδεικνύεται στην απόφαση της μειοψηφίας, γενική αρχή δικαίου η οποία έτυχε αναγνώρισης και από το Ανώτατο Δικαστήριο στη δευτεροβάθμιά του δικαιοδοσία στην Γεωργίου και άλλοι ν. Δημοκρατίας.

5

10

15

20

25

(5) Η τήρηση των όρων και τύπων, που θέτει η νομοθεσία για την έγκυρη γένεση διοικητικής πράξης, είναι συνυφασμένη με την αρχή της υπεροχής του νόμου έναντι κάθε άλλης αρχής ή σκοπιμότητας στην άσκηση της διοικητικής λειτουργίας. Η αρχή αυτή αναγνωρίζεται και από την πλειοψηφία, στην απόφαση της οποίας αναφέρεται ότι, "αποτελεί πάγια θέση της νομολογίας μας ότι παράβαση ουσιώδους τύπου συνιστά λόγο ακυρώσεως". Ο λόγος (ταίιο) της απόφασης της πλειοψηφίας συνίσταται στη διαπίστωση ότι παραγνώριση ή παρέκκλιση από ουσιώδη νομοθετικό όρο ή τύπο δικαιολογείται εφόσον επιβάλλεται από "εξαιρετικές περιστάσεις", οι οποίες εξομοιώνουν τη δημιουργούμενη κατάσταση με κατάσταση ανώτερης βίας. Συνεπώς, δε διαπιστώνεται άμεση αντίθεση μεταξύ δύο προηγούμενων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου (μεταξύ της Γεωργίου και της Α.Ε. 1014) στη δευτεροβάθμια αναθεωρητική του δικαιοδοσία, οπότεν θα παρεχόταν ευχέρεια στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο να προβεί σε επιλογή μεταξύ των συγκρουόμενων αποφάσεων (των αρχών που προκύπτουν), και εφαρμογή εκείνης που κρίνεται ότι εξ αντικειμένου αντανακλά την ορθή αρχή δικαίου.

30

35

40

45

Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου δε συναρτά τη δέσμευση με την τελευταία κατά χρονολογική σειρά απόφαση του Δικαστηρίου όπου διαπιστώνεται σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσότερων προηγούμενων εξίσου δεσμευτικών αποφάσεων. Εφόσον δε διαπιστώνεται σύγκρουση μεταξύ προηγούμενων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεσμεύομαι να ακολουθήσω την απόφαση (πλειοψηφίας) του Έφετείου στην Α.Ε. 1014, η οποία απαντά και επιλύει το συγκεκριμένο θέμα, παρά τις σοβαρές μου επιφυλάξεις για την ορθότητά της. Οι επιφυλάξεις αυτές θεμελιώνονται στην υπεροχή του νόμου έναντι πάσης άλλης αρχής ή διοικητικής σκοπιμότητας, αφενός, και τη διαφωνία μου με τη διαπίστωση της πλειοψηφίας ότι συνέτρεχαν "εξαιρετικές περιστάσεις", εξισούμενες με ανώτερη βία, λόγω παράλειψης των εκπαιδευτικών Αρχών να προβούν στις προβλεπόμενες από το νόμο αξιολογήσεις. Το κενό από την απουσία του προβλεπόμενου αριθμού αξιολογήσεων θα μπορούσε να πληρωθεί με την αναστολή πλήρωσης των θέσεων μέχρις ότου οι αρμόδιες αρχές προβούν στη γεφύρωση του κενού με τη διενέργεια της δέουσας αξιολόγησης. Τούτο, άλλωστε, επέβαλλε και η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της ίσης εφαρμογής του νόμου, που κατοχυρώνει το άρθρο 28 του Συντάγματος.

Αποκλίνω υπέρ της απόφασης της μειοψηφίας στην Α.Ε. 1014. Η συμφωνία όμως αυτή δε με απαλλάσσει από την υποχρέωση να

ακολουθήσω την απόφαση της πλειοψηφίας η οποία με δεσμεύει ως θέμα νομολογιακής τάξης. Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου δεσμεύει δικαστήριο το οποίο βρίσκεται ιεραρχικά στην πρώτη βαθμίδα - όπως το Ανώτατο Δικαστήριο στην άσκηση της πρωτοβάθμιας αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας - να ακολουθήσει τις αρχές που προκύπτουν από αποφάσεις δευτεροβάθμιου (για σκοπούς έφεσης) δικαστηρίου. Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου σκοπεί στη θεμελίωση δύο βασικών στόχων του δικαίου, (α) τη βεβαιότητα ως προς το περιεχόμενό του, και (β) τον απρόσωπο χαρακτήρα του.

5

10

Διαφορετική θα ήταν ίσως η κατάληξή μου αν αντιμετώπιζα το θέμα στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας αναθεωρητικής δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, παρόλο που και σ' εκείνη την περίπτωση η διαφωνία, και μόνο, με προηγούμενη απόφαση του Εφετείου δε θα δικαιολογούσε αυτομάτως και απομάκρυνση ή απόκλιση από τις αρχές της. Δε θα επεκταθώ στην εξέταση εκείνου του θέματος το οποίο, στα πλαίσια της παρούσας διαδικασίας, είναι θεωρητικό.

15

Καταλήγω ότι η απουσία των προβλεπόμενων από το άρθρο 34B(4)(α) αξιολογήσεων του Ν. 65/87, σε σχέση με ορισμένους υποψηφίους και ενδιαφερόμενα μέρη, δεν επιφέρει την ακυρότητα της πράξης, σύμφωνα με την απόφαση της πλειοψηφίας στην Α.Ε. 1014, την οποία δεσμεύομαι ν' ακολουθήσω, και την ακολουθώ.

20

Προσφυγή απορρίπτεται χωρίς διαταγή για τα έξοδα.

25

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Λιμνάτου και άλλοι ν. Δημοκρατίας (Α.Ε. 1014, ημερ. 28.11.90)

Aivazis ν. C.Y.T.A. (1985) 3 C.L.R. 2695

Γεωργίου και άλλοι ν. Δημοκρατίας (Α.Ε. 525, ημερ. 16.10.89)

Δημοκρατία ν. Πιτσιλλίδη και άλλων (Α.Ε. 1086, ημερ. 13.12.90)

30

Θαλασσινός ν. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 942

Republic ν. Demetriades (1977) 3 C.L.R. 213

Πρωτογενείς εναρκτήριες αιτήσεις 1/91 και 2/91, απόφαση ημερ. 16.4.91.

Προσφυγή.

35

Προσφυγή εναντίον της απόφασης της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας με την οποία τα ενδιαφερόμενα

μέρη προάχθηκαν στη θέση Εκπαιδευτή αντί των αιτητών.

Α.Σ. Αγγελίδης, για τους αιτητές.

Ρ. Πετρίδου (Κα.), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τους καθ' ων η αίτηση.

5

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Πικής ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

10 ΠΙΚΗΣ, Δ: Πολλά από τα νομικά θέματα που εγείρονται σ' αυτή την προσφυγή, έχουν επιλυθεί με την πρόσφατη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην άσκηση της δευτεροβάθμιας αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας - ΛΙΜΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ*. Ως αποτέλεσμα, το έργο μας σε ανάλογο βαθμό, απλουστεύεται.

15 'Άμεσο αποτέλεσμα της πιο πάνω απόφασης ήταν η εγκατάλειψη, εκ μέρους των αιτητών, ενός των λόγων για τους οποίους επιδιωκόταν η ακύρωση της προαγωγής των έξι ενδιαφερόμενων μερών στη θέση Εκπαιδευτή, Κλίμακα Α10, εκείνου που αφορά τη σύνθεση της συμβουλευτικής επιτροπής. Σε σχέση με άλλα νομικά θέματα που επιλύθηκαν στην προαναφερθείσα έφεση, οι αιτητές διατηρούν τις

20 επιφυλάξεις τους και τις θέσεις τους, ενώ αναφορικά με ένα συγκεκριμένο θέμα - εκείνο που αφορά την ύπαρξη των προβλεπόμενων από το νόμο αξιολογήσεων, κάλεσαν το δικαστήριο να υιοθετήσει την απόφαση της μειοψηφίας.

25

30 Η διαφορά η οποία οδήγησε στην υποβολή της προσφυγής προέκυψε από την πλήρωση έξι θέσεων καθηγητή μέσης εκπαίδευσης στην κλίμακα Α10, στον κλάδο των πρακτικών μαθημάτων. Μετά από τη σχετική αξιολόγηση των υποψηφίων, η συμβουλευτική επιτροπή συμπεριέλαβε στον κατάλογο των συστηθέντων, τόσο τα ενδιαφερόμενα

* (ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ 1014 - εκδόθηκε στις 28/11/90 (απόφαση πλειοψηφίας))

μέρη, όσο και τον πρώτο αιτητή, Ανδρέα Χ" Παυλή, όχι όμως το δεύτερο αιτητή, Ανδρέα Παύλου. Η ένσταση του τελευταίου στη μη συμπερίληψή του στον κατάλογο των συστηθέντων, απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμη· γι' αυτό, ο αποκλεισμός του από το σχετικό πίνακα δεν επανεξετάστηκε. Η διαπίστωση του αρμόδιου σώματος, ότι η ένσταση υποβλήθηκε εκπρόθεσμα με κριτήριο την κανονιστική διάταξη που διέπει την υποβολή της, είναι ορθή. Η απουσία σύστασης για προαγωγή προοιόνιζε και τον αποκλεισμό του αιτητή Παύλου, εφόσον η σύσταση της συμβουλευτικής επιτροπής αποτελεί, βάσει των σχετικών διατάξεων, προϋπόθεση για επιλογή (άρθρο 35(1)(δ) του Ν 65/67). Δεν κωλύεται όμως ο αιτητής να αμφισβητήσει την τελική απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις που είχε στα συμφέροντά του, και την ευχέρεια που αναγνωρίζεται για αμφισβήτηση της τελικής πράξης με έρεισμα την πλημμέλεια προπαρασκευαστικών πράξεων. Ούτε έχει αμφισβητηθεί το δικαίωμά του να προσφύγει.

Ο συνολικός αριθμός των κενών καθηγητικών θέσεων στην κλίμακα Α10 ήταν δεκαπέντε, έξι από τις οποίες κατανεμήθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο (γ) του σχεδίου υπηρεσίας για τις ανάγκες του κλάδου πρακτικών γνώσεων. Στην παράγραφο (γ) του σχεδίου ενσωματώνονται οι όροι συμφωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών Αρχών και της συντεχνίας των εκπαιδευτικών για την κατανομή θέσεων μεταξύ διαφόρων κλάδων της εκπαίδευσης, οι οποίοι κυρώθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Οι θέσεις που κατανεμήθηκαν αντανάκλουν τις διδακτικές ανάγκες των σχολείων, όπως αξιολογήθηκαν και καθορίστηκαν από την αρμόδια εκπαιδευτική Αρχή. Ο περιορισμός των θέσεων για προαγωγή κατά κλάδο, προσκρούει, όπως ισχυρίστηκαν οι αιτητές, στο αδιαχώριστο της εκπαιδευτικής Υπηρεσίας που εξασφαλίζει δικαίωμα για προαγωγή στους καθηγητές, ανεξάρτητα από τομέα γνώσεων. Ο όρος "καθηγητής", όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του Ν. 10/69, δεν κάμνει καμιά διάκριση μεταξύ των καθηγητών, γεγονός που υποδηλώνει το αδιαίρετο της εκπαιδευτικής Υπηρεσίας και κατοχυρώνει ανάλογο δικαίωμα για προαγωγή, ανεξάρτητα από το πεδίο γνώσεων του καθηγητή.

5 Στην απάντησή τους οι καθ' ὧν η αίτηση επεσήμαναν
 ότι ο ίδιος ο νόμος προβλέπει για την κατανομή των θέσε-
 ων ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες (άρθρο 35Γ(2)
 του Ν. 65/87) και ότι το Υπουργείο Παιδείας ενήργησε
 10 στα πλαίσια της νομοθεσίας, κατανέμοντας τις θέσεις,
 όπως προσδιορίζεται στην επιστολή της 17/1/87. Παρό-
 μοια ένσταση στην κατανομή των θέσεων απορρίφθηκε
 στην Α.Ε. 1014, στην οποία κρίθηκε ότι η κατανομή έγινε
 15 σύννομα και βάσει των σχετικών διατάξεων του σχεδίου
 υπηρεσίας. Ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών ανα-
 γκών, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της λειτουργικό-
 τητας της Υπηρεσίας, αποτελεί, ως θέμα αρχής, διοικητική
 λειτουργία η οποία εμπίπτει, στο πλαίσιο που καθορίζει ο
 νόμος, στην αρμόδια διοικητική Αρχή. Ο ορισμός του
 20 όρου "καθηγητής", δεν προοιονίζει τη διάρθρωση της
 Υπηρεσίας, ούτε ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για ανέλιξη
 στην εκπαίδευση απλώς υποδηλώνει την ύπαρξη οργανι-
 κού δεσμού μεταξύ των λειτουργών, που περιλαμβάνει ο
 ορισμός, και της εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Επομένως,
 25 τόσο ως θέμα αρχής, όσο και νομολογιακής τάξης (Α.Ε.
 1014), η εισήγηση ότι ο περιορισμός των θέσεων προαγω-
 γής για καθηγητές πρακτικών γνώσεων σε έξι έγινε σε
 αντίθεση με το νόμο, κρίνεται ανεδαφική και απορρίπτε-
 ται.

25 Η αποτίμηση της αρχαιότητας των υποψηφίων έγινε
 κατ' ανάλογο τρόπο με εκείνο που ίσχυσε, και κρίθηκε
 έγκυρη από το Ανώτατο Δικαστήριο στην Α.Ε. 1014. Ανα-
 γνωρίστηκε από το δικηγόρο των αιτητών ότι έχουν ερμη-
 30 νευθεί αυθεντικά οι σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας
 στον τομέα αυτό στην Α.Ε. 1014 και, συγκεκριμένα, ότι ο
 Ν.157/87 δεν εισήγαγε οποιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή
 στον τρόπο αποτίμησης της αρχαιότητας. Προκύπτει, άλ-
 λωστε, από την έκθεση της συμβουλευτικής επιτροπής, ότι
 35 οι αρμόδιοι δε λειτούργησαν κάτω από καθεστώς πλάνης
 ως προς το ισχύον δίκαιο. Επομένως, ούτε η κρίση της αρ-
 χαιότητας από τους καθ' ὧν η αίτηση δεν πάσχει σε οποιο-
 δήποτε σημείο.

'Άλλος λόγος τον οποίο έχουν επικαλεσθεί οι αιτητές,

προς υποστήριξη των αιτημάτων τους, συνίσταται στην ισχυριζόμενη παραγνώριση των επιπτώσεων της μεταβολής του όρου "εμπιστευτικές εκθέσεις", που απαντάται στο Ν. 10/69, και την αντικατάστασή του με τον όρο "υπηρεσιακές εκθέσεις" από το Ν. 53/79. Στην Α.Ε. 1014 αποφασίστηκε ότι η συντελεσθείσα μετατροπή είχε λεκτικό χαρακτήρα, ότι δεν επέφερε οποιεσδήποτε τροποποιήσεις στην υπόσταση των αξιολογήσεων και ότι άφησε αναλλοίωτο το καθεστώς ετοιμασίας τους (Κ.Δ.Π. 223/76). Το σημείο απαντήθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στην Α.Ε. 1014 με τρόπο καθοριστικό για την επίλυση του θέματος και σ' αυτή την προσφυγή.

Παρά τον ισχυρισμό των αιτητών περί του αντιθέτου, προκύπτει από το πρακτικό της Ε.Ε.Υ., που στοιχειοθετεί την απόφαση, ότι όχι μόνο αιτιολογείται η κρίση για την απόδοση των υποψηφίων κατά τη συνέντευξη, αλλά και εύλογα μπορεί η αιτιολογία, η οποία παρέχεται, να χαρακτηριστεί ως εκτενής. Προσδιορίζονται τα θέματα σε σχέση με τα οποία αξιολογήθηκαν οι υποψήφιοι, και αναγράφονται οι εντυπώσεις της Επιτροπής από την απόδοσή τους. Κατ' ανάλογο τρόπο κρίθηκαν και οι υποψήφιοι στην Α.Ε. 1014, χωρίς να διατυπωθεί οποιαδήποτε επιφύλαξη για την προσέγγιση του θέματος και την εγκυρότητα της διαδικασίας. Συνάγεται επίσης από το πρακτικό της Επιτροπής, ότι η αξιολόγηση των υποψηφίων έγινε με βάση τα κριτήρια που θέτει ο νόμος και σε συνάρτηση με τα στοιχεία που συνθέτουν τις διεκδικήσεις των υποψηφίων για προαγωγή.

Ο ουσιωδέστερος λόγος για τον οποίο προσβάλλεται η επίδικη απόφαση, συνίσταται στην προαγωγή δυο ενδιαφερόμενων μερών, των κ.κ. Ηλιάδη και Τύλληρου, και τη συμπερίληψη στις συστάσεις της συμβουλευτικής επιτροπής και άλλων δυο υποψηφίων, των κ.κ. Γρηγορά και Χαβαλάμπους, παρά την απουσία των προβλεπόμενων από το άρθρο 35B(4)(α), του Ν. 65/87, προϋποθέσεων για προαγωγή. Οι σχετικές διατάξεις του νόμου συναρτούν την αποτίμηση της αξίας των υποψηφίων για προαγωγή με το τετραπλάσιο του μέσου όρου των τελευταίων δύο βαθμο-

λογιών, σε συνδυασμό με τον μέσο όρο της συνολικής βαθμολογίας των τελευταίων δέκα χρόνων. Όπως είναι παραδεκτό, τα δυο ενδιαφερόμενα μέρη, και οι άλλοι δύο συστηθέντες από την Επιτροπή, δεν είχαν τον προβλεπόμενο από το νόμο αριθμό αξιολογήσεων, γεγονός που εκθεμελιώνει, σύμφωνα με τον αιτητή, την υπόσταση των συστάσεων της συμβουλευτικής επιτροπής και, κατ' επέκταση, το βάθος της απόφασης, πέραν του ότι επιφέρει την άμεση ακυρότητα των διορισμών των δυο ενδιαφερόμενων μερών.

Οι επιπτώσεις από την αξιολόγηση υποψηφίων στην απουσία του προβλεπόμενου αριθμού πρόσφατων αξιολογήσεων, εξετάστηκε σε έκταση από το Ανώτατο Δικαστήριο στην Α.Ε. 1014. Η πλειοψηφία του Δικαστηρίου (Α. Ν. ΛΟΪΖΟΥ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ και ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗ, Δ.Δ.), κατέληξε, με απόφαση που εκδόθηκε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Α. Ν. Λοΐζου, ότι η παρέκκλιση από το νόμο εδικοιολογείται λόγω των εξαιρετικών περιστάσεων που οδήγησαν σ' αυτή, δηλαδή, την παράλειψη των εκπαιδευτικών Αρχών να προβούν στη δέουσα αξιολόγηση των υποψηφίων. Η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων εξομοιώνει τη δημιουργούμενη κατάσταση με ανώτερη βία, οπότε οι αρχές της χρηστής διοίκησης δικαιολογούν τη λειτουργία Αρχής ή οργάνου μέσα στο εξ αντικειμένου περιορισμένο πλαίσιο γεγονότων. Εάν η τήρηση τύπου, προβλεπόμενου από τη νομοθεσία, κρίνεται, λόγω των πραγματικών περιστάσεων, αδύνατη, δικαιολογείται η απόκλιση από αυτόν (στην απόφαση γίνεται εκτεταμένη αναφορά στο Σύγγραμμα του ΣΤ. Ι. ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ "Η Παράβασις Ουσιώδους Τύπου ως Λόγος Ακυρώσεως των Διοικητικών Πράξεων", σσ. 87-89).

Η μειοψηφία (ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.Δ.), σε απόφαση που εκδόθηκε από το Δικαστή Νικήτα, αποφάνθηκε ότι δεν παρεχόταν ευχέρεια για παράκαμψη ή απόκλιση από τις ρητές διατάξεις του νόμου ως προς τις προϋποθέσεις για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών

για προαγωγή. Συνάγεται από την απόφαση της μειοψηφίας ότι η ύπαρξη των προβλεπόμενων αξιολογήσεων δε συνιστά επουσιώδη τύπο αλλά κεφαλαιώδη προϋπόθεση για την αποτίμηση της αξίας των εκπαιδευτικών λειτουργιών. Στην πραγματικότητα, το άρθρο 35B(4)(α) του Ν 65/87 οριοθετεί το νομικό πλαίσιο αξιολόγησης των εκπαιδευτικών λειτουργιών. Στην απόφαση της μειοψηφίας επισημαίνεται ότι οι όροι (τύποι) (formalities) που θέτει η νομοθεσία για τη σύννομη λειτουργία διοικητικής αρχής ή οργάνου, συνιστούν προϋπόθεση για την εγκυρότητα διοικητικής πράξης, και ότι παραγνώριση προβλεπόμενου από τη νομοθεσία τύπου (όρου) συνεπάγεται και την ακυρότητα της πράξης, εκτός αν είναι επουσιώδους χαρακτήρα· και για το λόγο αυτό, άνευ συνεπειών για τη λαμβανόμενη απόφαση. Η αρχή αυτή συνιστά, όπως υποδεικνύεται στην απόφαση της μειοψηφίας, γενική αρχή δικαίου* η οποία έτυχε αναγνώρισης και από το Ανώτατο Δικαστήριο στη δευτεροβάθμιά του δικαιοδοσία στην ΓΕΩΡΓΙΟΥ και ΑΛΛΟΙ v. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**.

Η τήρηση των όρων και τύπων που θέτει η νομοθεσία για την έγκυρη γένεση διοικητικής πράξης, είναι συνυφασμένη με την αρχή της υπεροχής του νόμου έναντι κάθε άλλης αρχής ή σκοπιμότητας στην άσκηση της διοικητικής λειτουργίας. Η αρχή αυτή αναγνωρίζεται και από την πλειοψηφία, στην απόφαση της οποίας αναφέρεται ότι "αποτελεί πάγια θέση της νομολογίας μας ότι παράβαση ουσιώδους τύπου συνιστά λόγο ακυρώσεως." Ο λόγος (ratio) της απόφασης της πλειοψηφίας συνίσταται στη διαπίστωση ότι παραγνώριση ή παρέκκλιση από ουσιώδη νομοθετικό όρο ή τύπο δικαιολογείται εφόσον επιβάλλεται από "εξαιρετικές περιστάσεις", οι οποίες εξομειώνουν τη δημιουργούμενη κατάσταση με κατάσταση ανώτερης βίας.

* (Βλ. ALVANIS v. CY.T.A. (1985) 3 C.L.R. 2695, 2701).

** (ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ 525 - η απόφαση εκδόθηκε στις 16/10/89)

5 Συνεπώς, δε διαπιστώνεται άμεση αντίθεση μεταξύ δυο προηγούμενων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου (μεταξύ της ΓΕΩΡΓΙΟΥ και της Α.Ε. 1014) στη δευτεροβάθμια αναθεωρητική του δικαιοδοσία, οπότεν θα παρεχόταν ευχέρεια στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο να προβεί σε επιλογή μεταξύ των συγκρουόμενών αποφάσεων (των αρχών που προκύπτουν) και την εφαρμογή εκείνης που κρίνεται ότι εξ αντικειμένου αντανακλά την ορθή αρχή δικαίου.

10 Όπως και πρόσφατα είχα την ευκαιρία να επισημάνω,* η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου δε συναρτά τη δέσμευση με την τελευταία κατά χρονολογική σειρά απόφαση του Δικαστηρίου όπου διαπιστώνεται σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσότερων προηγούμενων εξίσου
15 δεσμευτικών αποφάσεων. Εφόσον δε διαπιστώνεται σύγκρουση μεταξύ προηγούμενων αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεσμεύομαι να ακολουθήσω την απόφαση (πλειοψηφίας) του Εφετείου στην Α.Ε. 1014 η οποία απαντά και επιλύει το συγκεκριμένο θέμα, παρά τις σοβαρές μου επιφυλάξεις για την ορθότητά της. Οι επιφυλάξεις αυτές θεμελιώνονται στην υπεροχή του νόμου έναντι πάσης άλλης αρχής ή διοικητικής σκοπιμότητας, αφενός, και τη διαφωνία μου με τη διαπίστωση της πλειοψηφίας ότι συνέτρεχαν "εξαιρετικές περιστάσεις", εξισούμενες με
25 ανώτερη βία, λόγω παράλειψης των εκπαιδευτικών Αρχών να προβούν στις προβλεπόμενες από το νόμο αξιολογήσεις. Το κενό από την απουσία του προβλεπόμενου αριθμού αξιολογήσεων θα μπορούσε να πληρωθεί με την αναστολή πλήρωσης των θέσεων μέχρις ότου οι αρμόδιες αρχές προβούν στη γεφύρωση του κενού με τη διενέργεια της δέουσας αξιολόγησης. Τούτο, άλλωστε, επέβαλλε και η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της ίσης εφαρμογής του νόμου, που κατοχυρώνει το άρθρο 28 του Συντάγματος.

35 * (βλ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ν. ΠΠΣΙΑΛΙΔΗ & ΑΛΛΩΝ, Α.Ε. 1086 - η απόφαση εκδόθηκε στις 13/12/90 και ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (1991) 4 Α.Α.Δ. 942)

Αποκλίνω υπέρ της απόφασης της μειοψηφίας στην Α.Ε. 1014. Η συμφωνία όμως αυτή δε με απαλλάσσει από την υποχρέωση να ακολουθήσω την απόφαση της πλειοψηφίας η οποία με δεσμεύει ως θέμα νομολογιακής τάξης. Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου δεσμεύει δικαστήριο το οποίο βρίσκεται ιεραρχικά στην πρώτη βαθμίδα - όπως το Ανώτατο Δικαστήριο στην άσκηση της πρωτοβάθμιας αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας - να ακολουθήσει τις αρχές που προκύπτουν από αποφάσεις δευτεροβάθμιου (για σκοπούς έφεσης) δικαστηρίου. Η αρχή του δεσμευτικού προηγούμενου σκοπεί στη θεμελίωση δύο βασικών στόχων του δικαίου, (α) τη βεβαιότητα ως προς το περιεχόμενό του, και (β) τον απρόσωπο χαρακτήρα του.

Διαφορετική θα ήταν ίσως η κατάληξή μου αν αντιμετώπιζα το θέμα στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας αναθεωρητικής δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, παρόλο που και σ' εκείνη την περίπτωση η διαφωνία, και μόνο, με προηγούμενη απόφαση του Εφετείου δε θα δικαιολογούσε αυτομάτως και απομάκρυνση ή απόκλιση από τις αρχές της*. Δε θα επεκταθώ στην εξέταση εκείνου του θέματος το οποίο, στα πλαίσια της παρούσης διαδικασίας, είναι θεωρητικό.

Καταλήγω ότι η απουσία των προβλεπόμενων από το άρθρο 34B.(4)(α) αξιολογήσεων του Ν 65/87, σε σχέση με ορισμένους υποψηφίους και ενδιαφερόμενα μέρη, δεν επιφέρει την ακυρότητα της πράξης, σύμφωνα με την απόφαση της πλειοψηφίας στην Α.Ε. 1014, την οποία δεσμεύομαι ν' ακολουθήσω, και την ακολουθώ.

Για τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται και η επίδικη απόφαση επικυρώνεται στην ολότητά της, βάσει του άρθρου 146.4(α) του Συντάγματος.

Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

* (Βλ. *REPUBLIC v. DEMETRIADES* (1977) 3 C.L.R. 213, και ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ 1/91 & 2/91 - απόφαση ημερ. 16.4.91)